

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Ministerstwo Sprawiedliwości, www.gov.pl/sprawiedliwosc [Translation already published on the official website of the Polish Ministry of Justice]

Permission to re-publish this translation has been granted by the Polish Ministry of Justice for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC

© Ministerstwo Sprawiedliwości, <https://www.gov.pl/web/justice> [Tłumaczenie zostało już opublikowane na oficjalnej stronie Ministerstwa Sprawiedliwości]

Zezwolenie na publikację tego tłumaczenia zostało udzielone przez Ministerstwo Sprawiedliwości wyłącznie w celu zamieszczenia w bazie Trybunału HUDOC

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA

SEKCJA PIERWSZA

SPRAWA ŁYSAK PRZECIWKO POLSCE

(Skarga nr 1631/16)

WYROK

(Przedmiot skargi)

Art. 1 P1 • Uregulowanie sposobu korzystania z własności • Indywidualne i nadmierne obciążenia nałożone na skarżącego w wyniku przedłużającego się zatrzymania należącego do niego towaru dla celów postępowania karnego w sprawie zarzutu sprzedaży podrobionej odzieży • Brak dokonania przez sądy krajowe oceny istotnych okoliczności sprawy i niedostateczne rozważenie mniej dotkliwych środków • Brak sprawiedliwej równowagi między konkurującymi interesami

STRASBURG

7 października 2021 r.

OSTATECZNY

07/01/2022

*Wyrok ten stał się ostateczny na zasadach określonych w art. 44 ust. 2 Konwencji.
Wyrok może podlegać korekcie wydawniczej.*

W sprawie Łysak przeciwko Polsce

Europejski Trybunał Praw Człowieka (Seksja Pierwsza), zasiadając jako Izba w składzie:

Ksenija Turković, *Przewodnicząca*
Péter Paczolay,
Krzysztof Wojtyczek,
Alena Poláčková,
Gilberto Felici,
Erik Wennerström,
Raffaele Sabato, *sędziowie*
oraz Renata Degener, *Kanclerz Sekcji*,

Mając na uwadze:

skargę (nr 31806/17) przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej wniesioną do Trybunału w dniu 21 grudnia 2015 r. na podstawie art. 34 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności („Konwencja”) przez obywatela polskiego Wojciecha Łysaka („skarżący”);

decyzję z dnia 27 marca 2018 r. o zakomunikowaniu Rządowi Polskiemu („Rząd”) zarzutu skargi dotyczącego naruszenia art. 1 Protokołu nr 1 oraz o uznaniu za niedopuszczalną pozostałej części skargi;

uwagi stron;

obradując na posiedzeniu niejawnym w dniu 21 września 2021 r.,

wyduje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

WPROWADZENIE

1. Sprawa dotyczy zbyt długiego zatrzymania towarów dla celów przeprowadzenia postępowania karnego w przedmiocie zarzutu handlu podrobioną odzieżą bez przedstawienia skarżącemu zarzutów.

FAKTY

2. Skarżący urodził się w 1984 r. i mieszka w Katowicach. Był reprezentowany przez K. Grochalskiego, adwokata praktykującego w Czeladzi. Rząd był reprezentowany przez swoich pełnomocników: J. Chrzanowską, a następnie J. Sobczaka, z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

3. Przedstawione przez strony okoliczności faktyczne sprawy można streścić w następujący sposób.

I. POSTĘPOWANIE PRZYGOTOWAWCZE DOTYCZĄCE TOWARU NALEŻĄCEGO DO SKARŻĄCEGO

4. Skarżący prowadził hurtownię odzieży sprzedającą markową odzież.

5. W dniu 21 lutego 2013 r. policja przeszukała jego lokal użytkowy i dokonała zatrzymania 582 sztuk jego towarów (marki B. i G.) w związku z prowadzonym postępowaniem przygotowawczym *in rem* (tj. bez wskazania podejrzanego) w sprawie zarzutu handlu podrobioną odzieżą, co stanowi przestępstwo z art. 305 ustawy Prawo własności przemysłowej.

6. W dniu 28 lutego 2013 r. Prokurator Rejonowy w Sosnowcu zatwierdził przeszukanie, o którym mowa powyżej.

7. W dniu 11 marca 2013 r. świadek zeznał, że zatrzymana odzież była podrobiona. W różnych terminach władze zostały poinformowane przez przedstawicieli marek B., G. i T.H., że wewnętrzne kontrole tych spółek wykazały, że odzież sprzedawana przez skarżącego jest podrobiona.

8. W dniu 24 kwietnia 2013 r. dokonano zatrzymania dodatkowego towaru (marki B., G. i T. H.) na podstawie postanowienia z dnia 22 kwietnia 2013 r. wydanego przez Prokuratora Rejonowego.

9. Ogółem policja zatrzymała 582 sztuki towarów skarżącego marek B., G. i T.H. (sygn. akt 3 Ds 217/13, następnie 3 Ds 605/14).

10. W dniu 13 maja 2013 r. policja wydała postanowienie o zaliczeniu wymienionych towarów objętych zatrzymaniem w lutym i kwietniu w poczet materiału dowodowego w postępowaniu karnym w sprawie podejrzenia ich podrobienia.

11. W dniu 28 maja 2013 r. skarżący wniósł zażalenie na to postanowienie, zarzucając mu bezzasadność. W tym samym dniu skarżący złożył również formalną skargę na Prokuratora Rejonowego. Skarga ta została oddalona przez Prokuratora Okręgowego w Sosnowcu jako bezzasadna w dniu 12 czerwca 2013 r. Odpis tej decyzji nie został przedłożony Trybunałowi.

12. W dniach 3 czerwca i 18 lipca 2013 r. władze dopuściły dowód z opinii biegłego w celu ustalenia, czy zatrzymane towary skarżącego nosiły oryginalne czy podrobione znaki towarowe. Opinię tę sporządzono w nieokreślonym terminie. Jej odpisu nie przedłożono Trybunałowi. Skarżący twierdzi, że opinia ta była niejednoznaczna. Według Rządu, biegły stwierdził, że znaki towarowe wszystkich trzech marek, które zostały nadrukowane na zajętej odzieży, były identyczne z oryginalnymi znakami towarowymi. Biegły podejrzewał jednak, że odzież może być podrobiona, i w związku z tym zalecił jej dalsze zbadanie przez przedstawicieli marek lub przez wyspecjalizowanego eksperta.

13. W dniu 28 sierpnia 2013 r. Sąd Rejonowy w Sosnowcu oddalił zażalenie skarżącego jako bezzasadne. Sąd oparł się na opinii biegłego, który stwierdził, że znaki towarowe na przedmiotowej odzieży mogą być podrobione. Sąd zauważył również, że postępowanie przygotowawcze przeprowadzono z pewnym opóźnieniem.

14. W międzyczasie, w różnych terminach w lipcu 2013 r., przedstawiciele trzech marek zapoznali się z fotografiami zatrzymanej odzieży i stwierdzili, że poszczególne przedmioty są podrobione.

15. Następnie organy prowadzące postępowanie przygotowawcze ujawniły, że dostawcy, u których skarżący zaopatrywał się w swoje znaki towarowe, nie byli autoryzowanymi dystrybutorami marek T.H. lub B.

16. W dniu 30 grudnia 2013 r. Prokurator Rejonowy umorzył postępowanie przygotowawcze (3 Ds 217/13) dotyczące odzieży wszystkich trzech marek. Stwierdzono, że chociaż przedmiotowa odzież była jednoznacznie podrobiona, nie można było ustalić ponad uzasadnioną wątpliwość, że skarżący działał z zamiarem przestępczym. Innymi słowy, uznano, że skarżący działał w błędzie, a nie umyślnie. Nie zostały zatem wypełnione znamiona przestępstwa polegającego na obrocie podrobionymi towarami. Niemniej wskazano, że od skarżącego można dochodzić odpowiedzialności cywilnoprawnej.

17. W dniu 23 maja 2014 r. Sąd Rejonowy w Sosnowcu uchylił to postanowienie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

18. W dniu 2 lipca 2014 r. Prokurator Rejonowy zatwierdził kolejne przeszukanie lokalu użytkowego skarżącego i zatrzymanie jego dokumentacji handlowej.

19. W dniach 3 i 7 lipca 2014 r. przedmioty te zaliczono w poczet materiału dowodowego.

20. W dniu 9 lipca 2014 r. skarżący wniósł zażalenie na postanowienie prokuratora i wniósł o zwrot przedmiotów.

21. W dniu 10 września 2014 r. Sąd Rejonowy w Sosnowcu oddalił to zażalenie, uznając, że dokumentacja była niezbędna do prowadzenia postępowania przygotowawczego.

22. W dniu 25 listopada 2014 r. postępowanie przygotowawcze uległo zawieszeniu, ponieważ władze czekały na dowody, których poszukiwały za granicą.

23. W dniach 1 grudnia 2014 r. i 18 maja 2015 r. skarżący zwrócił się do prokuratora o zwrot dowodów rzeczowych, które były przedmiotem postanowienia z dnia 13 maja 2013 r., argumentując, że towar nie był już potrzebny do prowadzenia postępowania przygotowawczego.

24. Odpowiednio w dniach 16 grudnia 2014 r. i 8 czerwca 2015 r. Prokurator Rejonowy poinformował skarżącego pismami, że jego wnioski nie mogą zostać uwzględnione z uwagi na zawieszenie postępowania do czasu uzyskania wyników czynności prowadzonych w ramach współpracy międzynarodowej.

25. W nieokreślonym terminie sporządzono nową opinię biegłego. Wynikło z niej, że przedmiotowa odzież była podrobiona.

26. W bliżej nieokreślonej dacie w 2016 r. sprawa dotycząca odzieży marki T.H. została umorzona. W dniu 26 lutego 2018 r. Sąd Rejonowy w Sosnowcu uniewinnił skarżącego od zarzutu popełnienia przestępstwa polegającego na dystrybucji podrobionej odzieży marki T.H. W dniu 7 września 2018 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach utrzymał ten wyrok w mocy. Uzasadnień tych wyroków nie przedstawiono.

27. W czerwcu 2017 r. władze włoskie poinformowały polskiego prokuratora o niemożności znalezienia osoby poszukiwanej do celów toczącego się postępowania przygotowawczego.

28. W październiku 2017 r. w sprawie przesłuchano obywatela francuskiego.

29. Wygląda na to, że postępowanie przygotowawcze w sprawie odzieży marek B. i G. jest nadal w toku. Wygląda na to, że skarżący, któremu nie postawiono zarzutów, nadal ma status świadka.

II. SPRAWA CYWILNA DOTYCZĄCA SKARŻĄCEGO

30. W dniu 15 października 2013 r. skarżący wytoczył powództwo przeciwko Skarbowi Państwa Sądowi Rejonowemu w Sosnowcu, domagając się kwoty 24 000 złotych polskich (około 6000 euro) odszkodowania z tytułu zbyt długiego zajęcia jego mienia.

31. W dniu 17 kwietnia 2014 r. Sąd Rejonowy w Sosnowcu oddalił to powództwo.

32. W dniu 18 marca 2015 r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił wniesioną przez skarżącego apelację.

WŁAŚCIWE REGULACJE PRAWNE I PRAKTYKA

I. UŻYWANIE SFAŁSZOWANYCH ZNAKÓW TOWAROWYCH I DYSTRYBUCJA PODROBIONYCH TOWARÓW

33. Oznaczanie towarów przeznaczonych do obrotu sfałszowanymi znakami towarowymi oraz obrót towarami podrobionymi są zabronione na mocy art. 305 ustawy Prawo własności przemysłowej. Osoba, która umyślnie dokonuje takiego obrotu, podlega karze grzywny lub karze pozbawienia wolności do dwóch lat, a w przypadku obrotu na szeroką skalę – karze pozbawienia wolności od sześciu miesięcy do pięciu lat.

II. WŁASNOŚĆ I ZAJĘCIE MIENIA

34. Artykuł 64 Konstytucji stanowi:

„1. Każdy ma prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia.

2. Własność, inne prawa majątkowe oraz prawo dziedziczenia podlegają równej dla wszystkich ochronie prawnej.

3. Własność może być ograniczona tylko w drodze ustawy i tylko w zakresie, w jakim nie narusza ona istoty prawa własności.”

35. Zgodnie z art. 217 § 1 Kodeksu postępowania karnego („k.p.k.”) rzeczy mogące stanowić dowód w sprawie lub podlegające zajęciu w celu

zabezpieczenia kar majątkowych mogą być zajęte przez policję lub organy ścigania.

36. Sposoby zabezpieczenia mienia podejrzanych lub oskarżonych (ale nie świadków) uregulowane są w art. 291-295 k.p.k.

37. W szczególności, zgodnie z art. 294 zabezpieczenie upada, gdy nie zostaną prawomocnie orzeczone: grzywna, przepadek, nawiązka, świadczenie pieniężne lub nie zostanie nałożony obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, a powództwo o te roszczenia nie zostanie wytoczone przed upływem 3 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia. W razie wytoczenia powództwa zabezpieczenie pozostaje w mocy, jeżeli w postępowaniu cywilnym sąd nie orzeknie inaczej.

38. Ponadto, art. 299 § 1 k.p.k. stanowi, że w postępowaniu przygotowawczym stronami postępowania są pokrzywdzony i podejrzany. Zgodnie z art. 302 k.p.k. osobom niebędącym stronami przysługuje zażalenie na postanowienia i zarządzenia oraz na inne czynności prokuratora naruszające ich prawa.

39. Kwestia zwrotu zajętego mienia uregulowana jest w art. 230 § 2 k.p.k. w następujący sposób:

„2. Należy również zwrócić osobie uprawnionej zatrzymane rzeczy niezwłocznie po stwierdzeniu ich zbędności dla postępowania karnego. [...]”

40. Wreszcie, w przypadku skazania osoby za przestępstwo oznaczania towarów przeznaczonych do obrotu podrobionymi znakami towarowymi lub obrót podrobionymi towarami, sąd może orzec przepadek towarów na podstawie art. 306 ustawy Prawo własności przemysłowej.

III. ODPOWIEDZIALNOŚĆ PAŃSTWA ZA SZKODY

41. Artykuł 77 ust. 1 Konstytucji stanowi:

„Każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej.”

42. Art. 417 § 1 k.c. ustanawia ogólną zasadę odpowiedzialności państwa za szkody wyrządzone przy wykonywaniu władzy publicznej. Istotna część tego przepisu brzmi:

„Za szkodę [wyrządzoną] przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa [...]”

43. Artykuł 417¹ § 3 k.c. stanowi:

„Jeżeli szkoda została wyrządzona przez niewydanie orzeczenia lub decyzji, gdy obowiązek ich wydania przewiduje przepis prawa, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu niezgodności z prawem niewydania orzeczenia lub decyzji, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.”

44. „Szkoda”, o której mowa w tych przepisach, oznacza szkodę majątkową, którą art. 361 § 2 k.c. definiuje jako „straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono”.

45. W praktyce sądów krajowych roszczenie z art. 417¹ k.c. nie powstaje, jeżeli bezprawność działania lub zaniechania, z którego wynika szkoda, nie została stwierdzona w odrębnym postępowaniu (prejudykat) (zob. wyrok Sądu Okręgowego w Słupsku nr IC 342/16 z dnia 2 lutego 2017 r.).

IV. RĘKOJMIA ZA WADY W ŚWIETLE PRAWA CYWILNEGO

46. Nabycie towaru podrobionego, co do którego kupujący spodziewał się, że jest oryginalny, rodzi odpowiedzialność sprzedawcy na podstawie rękojmi za wady i ewentualnie odpowiedzialność kontraktową (art. 556 i nast. k.c.).

47. W szczególności sprzedawca jest odpowiedzialny względem kupującego, jeżeli rzecz sprzedana ma wadę prawną lub fizyczną (art. 556 k.c.). Za wadę fizyczną uważa się niezgodność rzeczy sprzedanej z umową. Rzecz sprzedana jest niezgodna z umową, jeżeli np. nie ma właściwości opisanych przez sprzedawcę kupującemu (art. 556¹ § 2 k.c.). Pojęcie „wady” interpretowane jest szeroko i obejmuje brak lub istnienie właściwości, wbrew zapewnieniom sprzedawcy, niezależnie od tego, czy ma to wpływ na użyteczność lub wartość zakupionej rzeczy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2017 r. w sprawie o sygn. V CSK 506/16).

48. Art. 560 k.c. uprawnia kupującego do żądania obniżenia ceny albo odstąpienia od umowy sprzedaży w przypadku nabycia rzeczy wadliwej.

49. Realizacja uprawnień kupującego określonych w art. 560 k.c. podlega ograniczeniom, jeżeli umowa sprzedaży została zawarta między przedsiębiorcami (w przeciwieństwie do sytuacji, gdy rzecz nabył konsument). Zgodnie z art. 563 k.c. w takich przypadkach wygasa prawo kupującego do żądania obniżenia ceny lub odstąpienia od umowy sprzedaży, jeżeli nie zbadał rzeczy w czasie i w sposób zwyczajowo przyjęty przy nabywaniu rzeczy tego rodzaju. Ponadto, kupujący musi niezwłocznie zawiadomić sprzedawcę o stwierdzonych wadach. W przypadku wyjścia wady na jaw w późniejszym czasie sprzedawcę należy zawiadomić niezwłocznie po jej stwierdzeniu.

V. ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA ZA NARUSZENIE PRAW DO ZNAKU TOWAROWEGO

50. Zgodnie z art. 296 ust. 1 ustawy Prawo własności przemysłowej z 2000 r. właściciel znaku towarowego ma prawo wnieść powództwo przeciwko osobie, która dopuściła się naruszenia znaku towarowego. Powód może domagać się zaprzestania naruszeń, zwrotu bezprawnie uzyskanych korzyści, a w przypadku naruszeń umyślnych – odszkodowania.

51. W przypadku uwzględnienia takiego powództwa, sąd może nakazać zniszczenie podrobionego towaru na wniosek uprawnionego do znaku towarowego (art. 286 ustawy Prawo własności przemysłowej).

52. Prawo własności przemysłowej nie wymaga, aby osoba dopuszczająca się naruszenia znaku towarowego została skazana za przestępstwo polegające na obrocie podrobionymi towarami przed wytoczeniem powództwa. W przypadku wydania prawomocnego wyroku skazującego w sprawie karnej, wiąże on wszystkie sądy krajowe w postępowaniu cywilnym (art. 11 k.p.c.).

53. Termin przedawnienia roszczeń z tytułu naruszenia praw do znaków towarowych (czyli roszczeń opartych na art. 296 Prawa własności przemysłowej) wynosi trzy lata od dnia, w którym uprawniony dowiedział się o naruszeniu i o tożsamości osoby odpowiedzialnej. W każdym razie roszczenia takie przedawniają się z upływem pięciu lat od dnia, w którym nastąpiło naruszenie (art. 299 ustawy Prawo własności przemysłowej).

PRAWO

I. ZARZUCANE NARUSZENIE ART. 1 PROTOKOŁU NR 1 DO KONWENCJI

54. Skarżący skarżył się na podstawie art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji na nieuzasadnione i niepotrzebnie przedłużające się uregulowanie sposobu korzystania przez niego z własnego mienia. Przepis ten brzmi:

„Każda osoba fizyczna i prawna ma prawo do poszanowania swego mienia. Nikt nie może być pozbawiony swojej własności, chyba że w interesie publicznym i na warunkach przewidzianych przez ustawę oraz zgodnie z ogólnymi zasadami prawa międzynarodowego.

Powyższe postanowienia nie będą jednak w żaden sposób naruszać prawa państwa do stosowania takich ustaw, jakie uzna za konieczne do uregulowania sposobu korzystania z własności zgodnie z interesem powszechnym lub w celu zabezpieczenia uiszczania podatków bądź innych należności lub kar pieniężnych”.

A. Dopuszczalność

55. Rząd podniósł zastrzeżenie wstępne, twierdząc, że skarga jest niedopuszczalna ze względu na niewyczerpanie krajowych środków odwoławczych.

56. Po pierwsze, zdaniem Rządu, skarga była przedwczesna, ponieważ postępowanie przygotowawcze w sprawie skarżącego było nadal w toku.

57. Rząd stwierdził, że nawet gdyby postępowanie przygotowawcze miało zostać ostatecznie umorzone, zatrzymanie przedmiotów można byłoby utrzymać dla celów ewentualnego postępowania karnego prowadzonego na podstawie drugiej części art. 305 ustawy Prawo własności przemysłowej, a mianowicie w sprawie przestępstwa oznaczania towarów przeznaczonych

do obrotu sfalszowanymi znakami towarowymi. Inną możliwością było orzeczenie przepadku przez władze. Jeżeli sprawa zostałaby umorzona na etapie postępowania przygotowawczego, prokurator musiałby wydać postanowienie w sprawie zatrzymanych przedmiotów, a skarżący miałby możliwość zaskarżenia tego postanowienia.

58. Rząd wskazał również na inny możliwy rezultat, a mianowicie, że właściciele przedmiotowych marek mogliby wytoczyć wobec skarżącego powództwo na podstawie art. 296 ust. 1 ustawy Prawo własności przemysłowej. W związku z tym zatrzymanie przedmiotów mogłoby ewentualnie zostać utrzymane. Ostatecznie skarżący mógłby zaskarżyć każde orzeczenie sądu wydane w toku takiego postępowania.

59. Po drugie, Rząd argumentował, że skarżący, zamiast złożyć formalną skargę na Prokuratora Rejonowego, powinien był raczej odstąpić od umowy ze swoimi dostawcami na podstawie przepisów o odpowiedzialności cywilnej z tytułu rękojmi za wady, lub ewentualnie powinien był wytoczyć przeciwko nim powództwo na podstawie ogólnych przepisów o odpowiedzialności cywilnej za szkody (art. 417 k.c.).

60. Skarżący nie ustosunkował się do tego zastrzeżenia wstępnego Rządu.

61. Trybunał powtarza, że skarżący powinien skorzystać ze środków odwoławczych, które są dostępne i wystarczające, aby zapewnić zadośćuczynienie szkód spowodowanych zarzuconymi naruszeniami. Istnienie wspomnianych środków odwoławczych musi być dostatecznie pewne nie tylko w teorii, ale i w praktyce, gdyż w przeciwnym razie nie będą one charakteryzować się wymaganą dostępnością i skutecznością. Nie ma jednak obowiązku korzystania ze środków odwoławczych, które są nieodpowiednie lub nieskuteczne (zob. *Demopoulos i Inni przeciwko Turcji* (dec.) [WI], skargi nr 46113/99 i 7 innych, § 70, ETPC 2010 i przytoczone tam orzecznictwo).

62. Przechodząc na grunt niniejszej sprawy, Trybunał zauważa, że skarżący skarżył się, że w dniach 21 lutego i 24 kwietnia 2013 r. władze dokonały zatrzymania 582 sztuk jego towarów i zaliczyły je w poczet materiału dowodowego w postępowaniu przygotowawczym w sprawie zarzutów dotyczących obrotu podrobioną odzieżą (zob. paragrafy 5, 8 i 10 powyżej). Środek ten został zatwierdzony przez prokuratora zgodnie z art. 217 § 1 k.p.k. (zob. paragrafy 6, 8 i 35 powyżej). Późniejsze postępowanie, które początkowo dotyczyło trzech marek, ostatecznie podzielono na dwa odrębne postępowania (zob. paragraf 26 powyżej). W odniesieniu do obrotu podrobioną odzieżą marek B. i G. skarżący miał status świadka (zob. paragraf 28 powyżej). W odniesieniu do obrotu podrobioną odzieżą marki T.H., skarżącemu ostatecznie przedstawiono zarzuty, a następnie został on uniewinniony (zob. paragraf 26 powyżej). Tak czy inaczej, w świetle informacji będących w posiadaniu Trybunału, żaden z zatrzymanych przedmiotów nie został zwrócony skarżącemu.

63. Ponadto, Trybunał zauważa, że skarżący zaskarżył postanowienie o zaliczeniu przedmiotowego towaru w poczet materiału dowodowego. Złożył on również formalne zażalenie na działania prokuratora w zakresie przeszukania i zatrzymania. Środki te okazały się bezskuteczne. Władze stwierdziły, że przeszukanie i zatrzymanie były zgodne z prawem i nie były obarczone żadnymi uchybieniami proceduralnymi. Postanowienie o zaliczeniu zatrzymanych przedmiotów w poczet materiału dowodowego uznano za uzasadnione w świetle wniosków biegłego (zob. paragrafy 10-11 i 13 powyżej).

64. Na późniejszym etapie, skarżący dwukrotnie zwracał się do prokuratora o zwrot zatrzymanego towaru (zob. paragraf 23 powyżej). Odpowiednio w dniach 16 grudnia 2014 r. i 8 czerwca 2015 r. Prokurator Rejonowy odmówił uwzględnienia tych wniosków (zob. paragraf 23 powyżej).

65. W odniesieniu do zastrzeżenia wstępnego Rządu, że skarga jest przedwczesna, Trybunał zauważa, że zarzut skarżącego na podstawie art. 1 Protokołu nr 1 dotyczy właśnie tego, że nie podjęto żadnej decyzji co do losu jego towaru, który w 2013 r. został zatrzymany i zaliczony w poczet materiału dowodowego w sprawie, która do dziś nie została w całości zakończona. Trybunał stwierdza zatem, że przedstawione przez Rząd różne scenariusze rozwojowe przedmiotowej sprawy (zob. paragrafy 57 i 58 powyżej) są nieistotne dla kwestii dopuszczalności skargi. Podobnie, dochodzenie przez skarżącego naprawienia szkody od swoich dostawców w ramach reżimu rękojmi za wady nie może być uznane za dostępny środek krajowy, gdyż skarga do Trybunału skierowana jest przeciwko władzom państwowym.

66. W związku z powyższym Trybunał odrzuca zastrzeżenie wstępne Rządu.

67. Trybunał zauważa, że skarga nie jest w sposób oczywisty nieuzasadniona w rozumieniu art. 35 ust. 3 lit. a Konwencji. Ponadto zauważa, że nie jest ona również niedopuszczalna pod żadnym innym względem. Tym samym należy uznać ją za dopuszczalną.

B. Przedmiot skargi

1. Stanowiska stron

68. Skarżący zarzucił, że zatrzymanie jego towaru w ramach prowadzonego przeciwko niemu postępowania karnego była nieuzasadniona i że środek ten trwał nadmiernie długo, co stanowiło naruszenie art. 1 Protokołu nr 1. Zajęcie miało dla niego daleko idące negatywne konsekwencje, ponieważ musiał on zaprzestać prowadzenia swojej głównej działalności gospodarczej polegającej na sprzedaży markowej odzieży.

69. Rząd przyznał, że nastąpiła ingerencja w prawo własności skarżącego, ale uznał, że była ona zgodna z prawem i realizowała uprawniony cel, jakim

było zabezpieczenie niezbędnych dowodów na potrzeby prowadzonego postępowania karnego.

70. W tym celu podniósł, powołując się na opinie biegłych, informacje od przedstawicieli trzech przedmiotowych marek oraz postanowienie prokuratora z dnia 30 grudnia 2013 r., że istniało uzasadnione podejrzenie, że zatrzymane przedmioty są podrobione. Wynikało z tego, że nawet gdyby, przy braku koniecznego znamienia przestępstwa w postaci zamiaru jego popełnienia, skarżący ostatecznie nie mógłby zostać pociągnięty do odpowiedzialności karnej, przedmiotowe zatrzymanie można by było uznać za uzasadnione ze względu na możliwość wytoczenia przeciwko skarżącemu powództwa na podstawie Prawa własności przemysłowej przez właścicieli marek, których dotyczyło naruszenie przez niego znaku towarowego.

71. Rząd podkreślił również, że skarżący był profesjonalnym przedsiębiorcą i jako taki powinien był mieć świadomość ryzyka gospodarczego związanego z obrotem podrobionymi towarami. W tym celu skarżący powinien był działać z większą starannością przy wyborze swoich dostawców.

72. Rząd twierdził również, że szkody poniesione przez skarżącego wskutek zatrzymania były proporcjonalne do wartości jego transakcji. Rząd przedstawił następujące szczegóły dotyczące działalności gospodarczej skarżącego. Marża handlowa skarżącego wynosiła około 200% ceny zakupu towarów od dostawcy. Skarżący odsprzedawał te towary za około połowę ich wartości rynkowej w stosunku do produktów oryginalnych. Na przykład, skarżący kupił koszulki ze znakiem towarowym B. za 110 polskich złotych (PLN – ok. 27 euro (EUR)) każda. Każdą koszulkę sprzedalby za 329 PLN (82 EUR). Wartość rynkowa oryginalnej koszulki wynosiła 775 PLN (193 EUR).

73. Rząd stwierdził zatem, że zaskarżony środek nie naruszył w sposób nieproporcjonalny praw skarżącego i nie nałożył na niego nadmiernego indywidualnego obciążenia. Z informacji zawartych w ogólnie dostępnych rejestrach wynika, że przedsiębiorstwo skarżącego nadal funkcjonowało. Ponadto w świetle obowiązujących przepisów skarżący mógł dochodzić odszkodowania od swoich dostawców.

74. Wreszcie Rząd podkreślił, że postanowienia wydane w odniesieniu do mienia skarżącego nie były arbitralne ani obarczone oczywistym błędem w ocenie.

2. Ocena Trybunału

(a) Zasady ogólne

75. Artykuł 1 Protokołu nr 1, który gwarantuje prawo do ochrony własności, składa się z trzech odrębnych zasad: „pierwsza zasada zawarta w pierwszym zdaniu pierwszego akapitu ma charakter ogólny i wyraża normę

poszanowania mienia; druga zasada zawarta w drugim zdaniu pierwszego akapitu odnosi się do pozbawienia własności i uzależnia je od spełnienia pewnych warunków; trzecia zasada wyrażona w drugim akapicie uznaje prawo układających się państw do regulowania sposobu korzystania z własności zgodnie z interesem powszechnym. Te trzy zasady nie są jednak „odrębne” w znaczeniu braku powiązania między nimi. Druga i trzecia zasada dotyczą szczególnych przypadków ingerencji w prawo do poszanowania mienia, a zatem należy je interpretować w świetle ogólnej zasady wyrażonej w zasadzie pierwszej” (zob. orzecznictwo – między innymi *J.A. Pye (Oxford) Ltd i J.A. Pye (Oxford) Land Ltd przeciwko Zjednoczonemu Królestwu* [WI], skarga nr 44302/02, § 52, ETPC 2007-III; *Anheuser-Busch Inc. przeciwko Portugalii* [WI], skarga nr 73049/01, § 62, ETPC 2007-I; *AGOSI przeciwko Zjednoczonemu Królestwu*, 24 października 1986 r., § 48, Seria A nr 108; oraz *Hábenczius przeciwko Węgrom*, skarga nr 44473/06, § 27, 21 października 2014r.).

76. Zatrzymanie mienia na potrzeby postępowania sądowego zwykle wiąże się z regulacjami dotyczącymi sposobu korzystania z własności, co mieści się w zakresie art. 1 akapit drugi Protokołu nr 1 (zob. m.in. orzecznictwo *Raimondo przeciwko Włochom*, 22 lutego 1994 r., § 27, Seria A nr 281-A; *Patrikova przeciwko Bułgarii*, skarga nr 71835/01, § 81, 4 marca 2010 r.; *JGK Statyba Ltd i Guselnikovas przeciwko Litwie*, skarga nr 3330/12, § 117, 5 listopada 2013 r.; *Hábenczius*, op. cit., § 28; *Džinić przeciwko Chorwacji*, skarga nr 38359/13, § 62, 17 maja 2016 r.; *Lachikhina przeciwko Rosji*, skarga nr 38783/07, § 58, 10 października 2017 r.; oraz *Adamczyk przeciwko Polsce* (dec.), skarga nr 28551/04, 7 listopada 2006 r.; por. *Waldemar Nowakowski przeciwko Polsce*, skarga nr 55167/11, § 46, 24 lipca 2012r.).

77. Aby ingerencja była zgodna z art. 1 Protokołu nr 1 musi być zgodna z prawem, leżeć w interesie powszechnym i być proporcjonalna, to znaczy musi zachowywać „sprawiedliwą równowagę” pomiędzy wymogami interesu ogólnego społeczeństwa a wymogami ochrony praw podstawowych jednostki (zob. orzecznictwo *Beyeler przeciwko Włochom* [WI], skarga nr 33202/96, § 107, ETPC 2000-I, oraz *J.A. Pye (Oxford) Ltd i J.A. Pye (Oxford) Land Ltd*, op. cit., § 75). Wymagana sprawiedliwa równowaga nie zostanie zachowana, jeżeli na danej osobie spoczywa jednostkowe, nadmierne obciążenie (zob. *Sporrong i Lönnroth przeciwko Szwecji*, 23 września 1982 r., §§ 69–74, Seria A nr 52 oraz *Hábenczius*, op. cit., § 29).

78. Zastosowanie środków tymczasowych w ramach postępowania sądowego, mających na celu przewidzenie ewentualnej konfiskaty mienia, zostało już uznane za leżące w „ogólnym interesie” społeczeństwa (zob., na przykład, *Borzhonov przeciwko Rosji*, skarga nr 18274/04, § 58, 22 stycznia 2009 r., i sprawy tam przytoczone; *East West Alliance Limited przeciwko Ukrainie*, skarga nr 19336/04, § 187, 23 stycznia 2014 r.; oraz *Džinić*, op. cit., § 65).

(b) Zastosowanie powyższych zasad w niniejszej sprawie

79. Poza sporem pozostaje fakt, że przedmiotowy środek stanowił ingerencję w prawo skarżącego do poszanowania jego mienia. Zatrzymanie 582 sztuk towarów należących do skarżącego stanowiło czasowe, aczkolwiek długotrwałe, ograniczenie w korzystaniu z jego własności i nie wiązało się z przeniesieniem własności. Trybunał stosuje zatem powyższą zasadę ogólną i kwalifikuje omawianą ingerencję jako uregulowanie sposobu korzystania z własności w rozumieniu art. 1 akapit drugi Protokołu nr 1.

80. Przedmioty zostały zatrzymane na podstawie art. 217 § 1 k.p.k. i zaliczone w poczet materiału dowodowego w postępowaniu karnym dotyczącym zarzutu obrotu podrobioną odzieżą. Trybunał stwierdza zatem, że ingerencja była przewidziana przez ustawę i leżała w interesie powszechnym społeczeństwa.

81. Nawet jeżeli nastąpiła „na warunkach przewidzianych przez ustawę” – co oznacza brak arbitralności – i w interesie publicznym, jak stwierdzono powyżej (zob. paragraf 77 powyżej), ingerencja w prawo do poszanowania mienia musi zawsze zachować „sprawiedliwą równowagę” pomiędzy wymogami powszechnego interesu społeczeństwa a wymogami ochrony podstawowych praw jednostki. W szczególności musi istnieć odpowiednia proporcjonalność między zastosowanymi środkami a realizowanym celem (zob. *Immobiliare Saffi przeciwko Włochom* [WI], skarga nr 22774/93, § 49, ETPC 1999-V, oraz *JGK Statyba Ltd i Guselnikovas, op. cit.*, § 127).

82. Trybunał zauważa na wstępie, że zatrzymanie mienia jest z definicji środkiem dotkliwym i ograniczającym jego właściciela. Może mieć ono wpływ na prawa właściciela w takim stopniu, że zagrożona może być jego główna działalność gospodarcza, a nawet warunki życia (zob. *JGK Statyba Ltd i Guselnikovas, op. cit.*, § 129, z dalszymi odniesieniami).

83. W niniejszej sprawie zarzucane naruszenie praw własności skarżącego wynika z jednej strony z pierwotnego nałożenia środka, a z drugiej strony z faktu, że środek ten jest stosowany od ponad sześciu lat, podczas gdy główne postępowanie przygotowawcze jest nadal w toku.

84. Trybunał przyjmuje uzasadnienie początkowych postanowień o zatrzymaniu towaru skarżącego i zaliczeniu go w poczet materiału dowodowego w postępowaniu karnym dotyczącym obrotu podrobioną odzieżą. Podejrzanie, że przedmiotowa odzież była podrobiona, było rzeczywiście bardzo silne w świetle oświadczeń złożonych przez przedstawicieli zainteresowanych marek oraz w opinii biegłego (zob. paragrafy 7 i 12 powyżej).

85. Jeśli chodzi o czas stosowania środka, Trybunał zgadza się, że prawidłowe sprawowanie wymiaru sprawiedliwości wymaga czasu (zob. *mutatis mutandis*, *JGK Statyba Ltd i Guselnikovas, op. cit.*, §§ 131-32). Jednakże, gdy w grę wchodzi kwestia leżąca w interesie ogólnym, w szczególności gdy sprawa dotyczy podstawowych praw człowieka, takich

jak prawo własności, władze publiczne muszą działać w odpowiednim czasie (ibid., § 133).

86. W niniejszej sprawie postępowanie przygotowawcze dość szybko doprowadziło prokuratora do wniosku, że towary trzech przedmiotowych marek, które skarżący oferował do sprzedaży, były rzeczywiście podrobione (zob. paragraf 17 powyżej). Od 2014 r. postępowanie przygotowawcze (w zakresie dotyczącym marek B. i G.) skupia się zatem na ustalaniu drugiego ze znamion przedmiotowego przestępstwa, tj. przestępczego zamiaru skarżącego. W tym celu władze zatrzymały dokumentację handlową skarżącego (zob. paragrafy 18 i 19 powyżej). Podjęły również współpracę międzynarodową w celu znalezienia osób, które mogły współdziałać ze skarżącym w krajach, w których produkowano odzież. Przez pewien okres postępowanie przygotowawcze było, a być może i do tej pory jest, oficjalnie zawieszone do czasu uzyskania wyników tej współpracy międzynarodowej (zob. paragrafy 24, 27 i 28 powyżej).

87. Trybunał zauważa również, że w odniesieniu do trzeciej marki, T.H., sprawa została zakończona, a skarżący został uniewinniony (zob. paragraf 26 powyżej).

88. Wydaje się zatem, że od pewnego czasu nie można w uprawniony sposób uznać, że przedmiotowa odzież stanowi niezbędny materiał dowodowy, czym formalnie uzasadniano zatrzymanie. Ponadto Trybunał zauważa, że w świetle materiałów, którymi dysponuje, władze nie wszczęły żadnego innego postępowania przygotowawczego w sprawie, a zainteresowani przedstawiciele marek nie wystąpili przeciwko skarżącemu z żadnym powództwem w związku z zarzucanym naruszeniem znaku towarowego. Wydaje się również, że na tym etapie tego rodzaju działania byłyby już przedawnione (zob. paragraf 53 powyżej).

89. Ponadto Trybunał zauważa, że w braku postanowienia o przepadku przedmiotowa odzież nadal stanowi własność skarżącego. W przypadku uchylenia postanowienia o zatrzymaniu [rzeczy], skarżący mógłby podjąć świadomą decyzję co do sposobu wykorzystania przedmiotowej odzieży lub rozporządzenia nią.

90. Wreszcie Trybunał uważa, że sytuacja skarżącego nie została wystarczająco złagodzona przez istnienie środka zaskarżenia w ramach cywilnoprawnego reżimu rękojmi za wady, na który powołał się Rząd. Wobec braku jakichkolwiek przykładów odpowiedniej praktyki krajowej, Trybunał nie jest przekonany, że powyższe ramy pozwoliłyby skarżącemu na dochodzenie i uzyskanie odszkodowania od jego dostawców (por. *Sulejmani przeciwko Byłej Jugosłowiańskiej Republice Macedonii*, skarga nr 74681/11, § 41, 28 kwietnia 2016 r.).

91. Powyższe rozważania są wystarczające, aby Trybunał mógł stwierdzić, że sądy krajowe nie dokonały oceny wszystkich istotnych okoliczności sprawy skarżącego i nie rozważyły w wystarczającym stopniu możliwości podjęcia mniej dotkliwych środków w odniesieniu do mienia

skarżącego. W rezultacie, przetrzymywanie mienia skarżącego przez okres ponad sześciu lat stanowiło indywidualne i nadmierne obciążenie dla skarżącego, naruszając „sprawiedliwą równowagę”, która powinna być zachowana pomiędzy ochroną prawa do poszanowania mienia a wymogami interesu powszechnego (zob. *mutatis mutandis*, *Džinić*, i *Lachikhina*, obie sprawy cytowane powyżej).

92. Tym samym doszło do naruszenia art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji.

II. ZASTOSOWANIE ART. 41 KONWENCJI

93. Artykuł 41 Konwencji stanowi:

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie”.

94. Skarżący domagał się kwoty 1 405 000 PLN (350 000 EUR) tytułem naprawienia szkody majątkowej, na którą składała się kwota ok. 96 250 EUR z tytułu szkody rzeczywistej, obliczonej jako wartość rynkowa zatrzymanych przedmiotów, oraz kwota 255 000 EUR z tytułu utraconych korzyści.

95. Rząd wywodził, że zasądzenie jakiegokolwiek świadczenia byłoby niesprawiedliwe, ponieważ skarżący działał z naruszeniem ustawy Prawo własności przemysłowej. Ponadto roszczenia skarżącego, zarówno w odniesieniu do wartości rynkowej odzieży, jak i strat gospodarczych, były wysoce dyskusyjne i nie znajdowały oparcia w żadnych dokumentach zawierających szczegółowe wyceny.

96. W okolicznościach niniejszej sprawy Trybunał uważa, że w zakresie dotyczącym przyznania odszkodowania, kwestia zastosowania art. 41 nie jest gotowa do rozstrzygnięcia. W tej sytuacji należy odroczyć rozpatrzenie tej kwestii, a dalszy bieg sprawy należy ustalić z uwzględnieniem ewentualnego porozumienia pomiędzy Rządem a skarżącym (Reguła 75 §§ 1 i 4 Regulaminu Trybunału).

Z POWYŻSZYCH WZGLĘDÓW TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. *uznaje* skargę za dopuszczalną;
2. *uznaje*, że doszło do naruszenia art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji;
3. *uznaje*, że kwestia zastosowania art. 41 Konwencji nie jest gotowa do rozstrzygnięcia i w związku z tym,
 - (a) *zastrzega* tę kwestię;

WYROK w sprawie ŁYSAK przeciwko Polsce (przedmiot skargi)

(b) *wzywa* Rząd i skarżącego do przedstawienia, w ciągu trzech miesięcy od dnia, w którym wyrok stanie się ostateczny zgodnie z art. 44 ust. 2 Konwencji, swoich pisemnych uwag dotyczących wysokości odszkodowania, które ma być przyznane skarżącemu, a w szczególności do poinformowania Trybunału o ewentualnym zawartym przez nich porozumieniu;

4. *zastrzega* sobie prawo do dalszego postępowania i *upoważnia* Przewodniczącego Izby do jego określenia w razie konieczności.

Sporządzono w języku angielskim i obwieszczono pisemnie w dniu 7 października 2021 r., zgodnie z Regulą 77 §§ 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

{signature_p_2}

Renata Degener
Kancierz

Ksenija Turković
Przewodnicząca